

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesečno 20 Din
polletno 120 Din
celoletno 240 Din
za inozemstvo
mesečno 35 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugosla-
viji 120 Din, za
inozemstvo 140 D

SLOVENE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
1 stolp, peti vrsta
maloglasni po 150
in 2 D, večji oglaš-
nad 45 mm višine
po 2 D, 2-3 D, veliki
po 3 in 4 D, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
g Pri večjem q
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka in
dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, ne frankirano
pisma se ne sprejemajo. Uredništva
telefon št. 2050, upravnštva št. 2325

Političen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ul. št. 6 - Čekovni
račun: Ljubljana šte. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7563, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Smith ali Hoover?

Ves svet se zanima za izid ameriških volitev. Ali katoličan — demokrat Smith, ali republikanec — kveker Hoover? Volivna borba je dosegla tak razmah, da si ga Evropejec ne more niti predstavljati. Ves človeški izum na polju tehnike je v strankarski službi. Silovitost tekmene podrepljujoče atentati in revolverski strelji. Ogromen strankarski aparat, ki nima primere z nobeno politiko v Evropi, je na mrzličnem delu. Gre namreč za svetovno najvažnejše mesto ameriškega predsednika, katerega ustavne pravice zasenčijo daleč pravico evropskih monarhov in gre za strankino moč, ki ob zmagi hladnokrvno vzame urade tistim, ki so jih do sedaj imeli, da posadi svoje vanje.

Pa tudi zunanji svet ima več kot preveč povoda, da se briga za novega ameriškega predsednika. Gre za šefa države, ki ima sicer samo 6 odstotkov svetovnega prebivalstva, pa do 80 odstotkov svetovne industrije, tretjino vseh železnic, štirikrat toliko avtomobilov kot ostali svet, kjer znaša povprečen dohodek državljana 2000 dolarjev. Gre za državo, ki da za vzgojo več kot ostali svet, ki ima visoko razvite univerze, kjer je ozka zveza med demokracijo in vzgojnim sistemom; za državo, kjer stoji tisk na čelu sveta, ki obvladuje železo kot Grčija nekoč marmor; za državo, kjer so etično-religiozni motivi močnejši kot v Evropi, kjer državni narod še ni razjeden po razrednih bojih kot v Evropi, kjer je tako industrializem kot agrarizem na višku razvoja, razvit poseben tempo življenja, ki avtomatično sili tudi neameriški svet, da se mu ukloni. Gre za Združene države severne Amerike, zmagovalke svetovne vojne in svetovnega upnika, ki si je že razdelil z Anglijo morske ceste, da se končno mesto angleških in francoskih oglašaj na morju ameriške sirene. Tej državi na čelu je z diktatorskimi pravicami oborožen predsednik s svetovno tehniko v roki. Kdo bo: Smith ali Hoover?

Dvoje tabornov si stoji nasproti: republikanski in demokratični. Ker ima predsednik tako veliko moč, dalje pa je notranja borba med obema strankama tako srdita, je upravičena radovednost tistih, ki se sprašujejo po programih oziroma razlikah med Hooverjem in Smithom in kdo bo zmagal. Najlažji in najstarejši odgovor je znani ameriški: Demokrati in republikanci so kakor dvoje enakih, praznih steklenic, od katerih ima vsaka drugo etiketo. Eni imajo oblast, drugi bi jo radi imeli. Nekaj novega naj bi bil sedanjí republikanski volivni slogan: Proti rumu in — Rimu!

Vendar pa dobimo v zgodovini ameriških strank nekaj posebnosti. Angleški odmevi, ko so se z Angleži vred v dobi kolonizacije preselili v Ameriko tudi predniki sedanjih angleških liberalcev Whigs in konservativcev Tories, bo s svobodno Ameriko pravzaprav izginili. Toda že pri pogajanjih za ustavo iz leta 1789. sta se na filadelfijskem kongresu l. 1787. pojavili dve struji: »Za močno centralo« in »za večje pravice posameznih držav«. To je bil prvi veliki politični boj v Ameriki. Ta bistvena razlika spremlja obe stranki pravzaprav še danes. Sicer so bili tedanjí republikanci za širok federalizem in sta se stranki z današnjim imenom šele ustanovili l. 1854., vendar je ta razlika ostala tudi naprej. Posebno ostro je prišla do izraza v meščanski vojni v šestdesetih letih, kjer je vprašanje centralizma in federalizma imelo poleg sužnjev glavno vlogo. Od tedaj se je oprijel strank nekaj program: demokrati so za večje pravice države, republikanci za močno centralo. Nekako spremljajoče okolnosti bi bile: Sever je bil od nekdaj za republikance, jug za demokrate. Ker je na severu industrija, so postali republikanci njeni zastopniki, demokrati pa zagovorniki poljedelstva. Demokrati imajo dalje parolo boja proti vsem privilegijem, ščitenje malega človeka, ostrejši radikalizem, manjšo zaščitno carino. V novjšem času pa še spremembo prohibicijskih zakonov, ki prebivalstvo samo korumpirajo in zunanje politično za idejo Društva narodov.

S kandidaturom Smitha pa se je privikrat pojavilo tudi vasko vprašanje. Pri tem seveda ni misliti na kak evropski pojem »antik« in »klerikalizma«. Cerkve so v Ameriki absolutno ločene od države in uživajo z državne strani enake pravice in enake prostosti. V tem cizru tudi Smith ne misli ničesar spreminjati. Podčrtati pa je njegovo osebnost, silovito priljubljenost in smer javnega delovanja, kot jo daje katolikom in Smithu ravno katolicizem.

Tudi Amerika je prišla v tem desetletju do blagostanja, v katerem so se ideje vodnice velikih Amerikancev in verskih sekt izmaličile

Strahovita nesreča

30 mrtvih — Uslužbenca pobegnila — 12 milijonov lejev škode

v Bukarešt, 26. okt. (Tel. »Slov.«) O b 3 zjutraj se je pripetila strašna železniška nesreča v Romuniji pri postaji Recea 8 km od Slatine, ko je Simplon-ekspresni vlak Bukarešt—Pariz trčil skupaj z brzovlakom iz Sibinje. Oba vlaka, katerih lokomotivi sta se zadržali druga v drugo, sta se užgala. Dosedaj se poroča, da je bilo 30 mrtvih in 50 večinoma težko ranjenih. Med mrtvimi v ekspresnem vlaku je tudi dopisnik lista »Echo de Paris« La Coste, ki je potoval iz Angore v Pariz. O ostalih potnikih ekspresnega vlaka, ki so potovali v spalnih vagonih, je znano samo to, da je ostal pri življenju italijanski duhovnik monsg. Arigani. V brzovlaku je bila ubita v tretjem razredu cela rodbina nekega kmeta, obstoječa iz staršev in 5 otrok. V onem spalnem vagonu, v katerem se je nahajal tudi inženjer Recea z ženo in hčerjo, ki so vsi mrtvi, se je nahajal tudi sin italijanskega generala, ki se je pred kratkim ponesrečil pri neki avtomobilski nezgodi v okolici Bukarešte. Rešeni potniki opisujejo strahoto katastrofe. Plameni gorečih vlakov so v temni noči strahotno osvetljevali prizore, ko so se od vseh strani čuli izpod gorečih razvalin obupni kriki na pomoč. Na železniški postaji Recea ni bilo nobenega uradnika, ker sta službojoči uradnik in kretničar pobegnila. Prvo pomoč so dali ponesrečenec gojenici artiljerijske šole iz Sibinje, ki so se nahajali v brzovlaku. V brzovlaku je bil tudi potnik, ki je poznal Morseev brzovoj in ki je iz postaje prvi brzojavil za pomoč. Oba strojevođji sta bila na mestu mrtva. Še le ko je prišel pomožni vlak iz Crajeve, so se začela reševalna dela ter so težko ranjene odpravili v bolnico v Slatino. Dosedaj se je ugotovilo, da službojoči uradnik in kretničar nista vršila svoje službe, pa tudi vlakovođja brzovlaka iz Sibinje bi moral takoj ustaviti svoj vlak, ko je opazil, da vozi po napačnem tiru. Kretničarja in službujočega uradnika, ki sta kriva nesreče, išče policija, toda sta pobegnila. Škoda železniške uprave se ceni na 12 milijonov lejev.

v Bukarešt, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Reševalna dela po nesreči v Receji se nadaljujejo. Do večera pa se še ni moglo ugotoviti točno število in identiteta žrtve. Pod razvalinami vlaka se nahajajo še mnogi potniki. Posebno izpod razvalin simplon-ekspresnega vlaka še niso mogli rešiti potnikov. V Bukareštu se širijo divje vesti o obsegu katastrofe. Smatra se, da je število žrtve mnogo večje, kakor se je prvotno poročalo. Zvečer se poroča, da dopisnik »Echo de Paris« La Coste ni mrtev, temveč da je ostal nepoškodovan.

Savčić v Zagrebu

Razgovori s Pribičevićem — Pribičević dela za hrbtom HSS

č Zagreb, 27. oktobra. (Tel. »Slov.«) Današnji »Jutarnji list« prinaša vest iz Belgrada, da se nahajamo na predvečer nove vlade, ki bi jo imel sestaviti Savčić. — Z ozirom na to vest je Vaš dopisnik v stanu, sporočiti Vam, da je g. Savčić snoči prišel v Zagreb in da je dolgo časa konferiral s Pribičevićem, čeprav je Pribičević v javnosti izjavil, da nima s Savčićevo akcijo ničesar skupnega in da dela Savčić za bodočo ali nevtralno ali koncentracijsko vladu. Pribičević misli na ta način, da bo postavil HSS pred gotovo dejstvo in da bo HSS sprejela to rešitev kot najugodnejšo za današnji politični položaj.

Ugodno posojilo

r Belgrad, 26. oktobra. (Tel. »Slov.«) Med prvimi stvarmi, ki bodo prišle v prihodnjem skupščinskem zasedanju na dnevni red, je novo posojilo državne monopolne uprave v znesku 1 milijarde 200 milijonov Din. To posojilo je monopolna uprava najela pod zelo ugodnimi pogoji za 30 let po tečaju 90 za 6½%. Tudi v vladnih in političnih krogih se smatra, da pomeni to posojilo dober finančni uspeh, ki istočasno kaže, da kreditu države ni nobena dosedanja akcija prinesla škode. To posojilo odobri finančni minister in bo takoj nato prišlo na dnevni red ministrske seje, da se izdela zakonsko pooblastilo, nakar ga bo takoj sprejela narodna skupščina.

Dr. Korošec ozdravel

r Belgrad, 26. oktobra. (Tel. »Slov.«) Predsednik vlade g. dr. Korošec je bil zadnje dni malo indisponiran in ni prišel v svoj kabinet. V vseh belgrajskih krogih se je opazilo veliko zanimanje za zdravje slovenskega premijerja. Jutri pride g. dr. Korošec zopet v svoj kabinet, ker se počuti že popolnoma dobro.

Konferenca demokratske stranke

r Belgrad, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Jutri se bo vršila v Belgradu konferenca DS, na kateri bo Ljuba Davidović poročal o političnem položaju in na kateri se bo obravnavalo o stališču, ki ga je treba zavzeti proti akciji Zagreba.

Hrvatski trgovci v Belgradu

r Belgrad, 26. oktobra. (Tel. »Slov.«) Iz Zagreba je prispela delegacija trgovcev in točilcev pijač, ki so v Belgradu obiskali vse merodajne kroge, med njimi predsednika vlade g. dr. Korošca, ministra gg. Bariča in Angjelinoviča ter ostale činitelje. Predložili so jim svoje zahteve glede pravilnika o točenju pijač, ki se sedaj izdeluje.

Spori v SDS

č Zagreb, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Radi včerajšnjega Popovičevega bivanja v Belgradu, za katerega se pravi, da je iskal zveze z vladnimi krogi, je prišlo do očitnega izražanja nezadovoljstva v vrstah HSS. Ti poslanci so namreč v veliki večini za tako politično taktiko, ki se izogiba vsakih stikov z vladu. Misli se, da bi radi tega moglo priti do intervencij nekaterih poslancev pri vodstvu KDK, ki da bi radi tega zahtevali od Pribičevića, da obračuna s Popovičevu strujo. Ker pa je ta struja razmeroma močna, bo imel Pribičević precej težav, da doseže v svoji stranki soglasje glede na političen položaj. Sedaj se še ne more govoriti o dobrih odnosih v klubu SDS, ker Popovičeva struja, ki ima mnogo pristašev v samem parlamentarni klubu SDS, odločno zahteva, da se sedanja slaba politika SDS spremeni. Pribičević to dobro ve, vendar ne reagira na prizadevanja Popovičeva, ker ne želi, da bi prišlo do spora. Govori se, da je med Popovičevimi prijatelji tako razpoloženje, da bi moglo priti do očitne akcije proti Pribičeviću, kar bi bistveno vplivalo na Pribičevihev položaj v KDK.

Dosledno za ciljem

Dr. Korošec ves čas, odkar je šef vlade, dela za mir in spravo med jugoslovanskimi narodi, vzdržuje zakonitost in red v notranjosti in dviga ugled države na zunaj. To si je stavil dr. Korošec za svojo nalogo in te linije se dosledno drži. Pri tem ga niti najmanj ne motijo vsa izzivanja KDK, dr. Mačka in Svetozarja Pribičevića.

Mirno prehaja dr. Koroševa vlada preko dnevnih afer in aferic, ki jih uprizarjajo zagrebški demagogi. Vlada je tudi napram skrajnim nesposobnostim, ki si jih dovoljujejo posamezni člani KDK, do zadnje meje popustljiva. Ta popustljivost gre tako daleč, da jo nekateri smatrajo močnejšo za preveliko.

Toda dr. Korošec ve, kaj hoče in le za ta cilj dela. On ve, da hrvatski narod niti od daleč ne odobrava posameznih veleizdajalskih in protidržavnih nastopov posameznih svojih poslancev. Za taka dejanja KDK hrvatski narod ne more odgovarjati. Hrvatski narod potrebuje miru. In to čim več miru. Vsaka smotrna politika v današnjem položaju mora stremeti za tem, da se na Hrvatskem duhovi pomirijo, da bo mogoča trezna sodba tudi med širokimi masami volivcev. Zato je napram Hrvatom potrebna izredna obzirnost.

KDK to ne gre v račun. Ona potrebuje dnevnih senzacij. KDK mora dajati dnevne izjave v liste. Te izjave morajo biti senzacionalne, misteriozne in take, da neprestano vznemirjajo hrvatske volivce. Kajti KDK drugega sploh nima. Z izstopom iz parlamenta si je vzela možnost stvarnega nastopanja pred politično javnostjo. Zato bi utonila v pozabljeno, če bi uprizorjene senzacije ne delale reklamo zanjo.

KDK si želi, iskreno želi in težko pričakuje, da bi vlada storila le en težji, močnejši in ostrejši korak proti njej. Dr. Maček in Pribičević si želita nimbus političnega mučeništva. KDK je v svoji demagogiji šla tako daleč, da z zločini hoče pritirati svoje poslance v ječo, da bi potem mogla govoriti o hegemonističnem belgrajskem režimu in o svojih mučeniških za hrvatsko pravo.

V teh razmerah ni nič čudnega, če nekateri člani vlade, tudi nekatere stranke, govorijo in pišejo o preveliki popustljivosti vlade napram KDK. Težko je n. pr. ministru, če mu radičevski in samostojnodemokratski omladinci pretepajo njegove pristaše in škodujejo posameznikom, trgovcem in obrtnikom, ki so njegovi volivci, če časopisje KDK poziva na bojkot in imenoma prinaša firme, podjetja in posameznike, proti katerim morajo nastopati organizirane bande KDK. Če tedaj nekateri belgrajski listi dvigajo proti temu početju KDK najostrejši protest in zahtevajo tako zvano močno roko, s katero je n. pr. pokojni Pašić užugal radičevce, da so mu jedli iz roke, se temu ne bo čudil.

Je pa najgřša nemorala, da te pozive belgrajske politične javnosti na dr. Koroševu vlado izrablja ista KDK in piše v svojih listih o nesoglasju v vladi, o napadih na dr. Korošca v tem smislu, kakor da je v vladi nesporazum, da je vlada slabotna in da je dr. Korošec tisti, proti kateremu nastopajo KDK prijaznejši krogi v vladnih strankah. To je najbolj groba perfidnost. Razumeti jo je mogoče le, če računamo s miselnostjo samostojnih demokratov. Samostojni demokrati se zavedajo, da je SDS spravila pokojnega Radiča na kolena samo z nasiljem, z obznanom, zapornom in z grožnjo na vislice. Samostojni demokrati si ne morejo misliti, da bi bil v Jugoslaviji kdo, ki bi na modrejši, finejši in dalekovidnejši način mogel reševati veliki problem srbsko-hrvatskega spora. Oni si ne morejo misliti, da ima dr. Korošec pred očmi še kaj drugega kot samo trenutno rešitev političnega problema. Na dlaní je, da bi vlada s silo KDK lahko takoj zadušila. Toda prav tako je na dlaní, da bi s tem naša država ne bila bolj konsolidirana. Dr. Korošec pa hoče spraviti srbsko-hrvatski spor na temelj in tla, na katerih bi bilo mogoče trajno zblizjevanje, bratsko sodelovanje, iskreno reševanje med-

v izrodke. Kapitalizem v njihovem smislu izpodriva že plutokracija; demokratizem se pretvarja v materializem. Maltus koraka vzporedno s kapitalizmom in delavskim pesimizmom. Kjer se od katoliških strank razlega: zmagali bomo z zibelkami! tam se od nasprotne strani prodajajo sredstva za »kontracepcije« — ne — roditi in prihaja cilj — mesto prehranjevanja in dolžnosti — uživanje! Golo blagostanje, dobra obleka, lepota in uživanje postaja cilj, ne sredstva življenja. Zakonska vez

pomeni v premnogh krogih le vprašanje, kako zgraditi hišo in obvarovati dedščino, kakor pomeni vožnja z aeroplanom nekaj povsem racionalističnega. Da so na delu sile, ki hočejo val materializma zaježiti, je bilo pričakovati. Da so pri tem delu odlično udeleženi katoličani, smo videli že na velikem cerkvenem kongresu v Chicagu. Da ima Smith tu poseben cilj, kaže njegova osebnost.

Spričo tega je silno težko reči, kdo bo volil Smitha. Njegov katolicizem izrabljajo na

vse načine. Mnogo jih bo gotovo odvrnil. Gros demokratov, Ircev, poljedelcev in zlasti mnogo delavstva bo nedvomno potegnili za seboj. Socijalna politika, mačeha republikancev, bo pridela svojo. Nadvse značilno pa je, da se njegove šanse zboljšujejo in da se prvotno razmerje 60% za republikance 40% za demokrate zboljšuje Smithu v prid tako, da že računajo s polovico. Če pa bo Smith izvoljen, bo to politično najvplivnejši katoličan na svetu.

sebojnih sporov in tako vedno popolneje združevanje v trdno gospodarsko in državno celino. Dr. Korošec ima pred očmi zgodovinsko korist države in tej koristi podreja njegova vlada vse trenutne ozire. Radi tega namena žrtvuje vse popularne geste in vsako trenutno olajšanje svojega dela. Dr. Korošec hoče ustvariti temelj, ki bo trajen.

KDK hoče za vsako ceno preprečiti to ustvarjajoče delo. Naj propade Hrvat, naj propade Srb, naj propade država, samo da bi se rešil trenutni politični polom KDK. Polom KDK je ravno v tem, da vsi njeni nastopi jeknejo v brezdanjost, nikjer ne nalete na odpor in — izginejo. S tem gineva vsak dan tudi KDK sama. Pribičević in dr. Maček to vidita in odtod najnovejše intrige. Pa jima tudi te ne bodo pomagale.

Dnevne

r Belgrad, 26. okt. (Tel. »Slov.«) V Belgradu se širijo vesti, da je izdelalo vodstvo KDK nekaj program za propagando in angažiralo zagrebske liste, da pišejo in propagirajo izjave in ideje KDK. Radi tega se je v Zagrobu menda ustanovil tudi poseben fond. Nekateri vladni poslanci so se odločili, da zahtevajo od skupščinskega predsedstva, da ob sestankih narodne skupščine kliče poslance imenom in da se tistim poslancem, ki ne bodo navzoči, ne izplačajo dnevnice. Ugleden poslanec je izjavil: »Ne moremo dopustiti nezakonitosti, da bi poslanci dnevnic prejemali za nedelo, ne samo za nedelo, ampak celo za javni bojkot ustanove, v katero jih je narod poslal. To je vendar jasno. To se ne more nikomur zdeti nasilje ali krivica, če se dotičnim poslancem odtegnejo dnevnice.«

Šanse KDK vsak dan slabše

r Belgrad, 26. okt. (Tel. »Slov.«) G. Miloš Savčič, o katerem pravi Pribičević, da se je sam izključil iz KDK s tem, da išče zvez z zastopniki četverne koalicije, je danes obiskal g. Aco Stanojevića. Z njim se je sestel ob 9 dopoldne v Prometni banki. G. Stanojević je prošil za mnenje o današnjem položaju in za pot, po katerih misli, da bi moglo priti do pomiritve in sporazuma s KDK. Gotovo je, da so vsi šefi izrazili svoje iskreno mišljenje in voljo, pristopiti k pogajanjem s Hrvati. G. Stanojević je pri tej priliki izrazil željo za sestanek šefov, ki bi se morali skupno razgovoriti o merah za pomiritev.

Stanojević je ob 11 odšel v dvor, kjer ga je Nj. V. kralj sprejel. Po razgovoru z g. Stanojevićem se je g. Savčič sestel z g. Davidovičem. Z njim se je razgovarjal o možnosti stikov s KDK. Megleno stališče, ki ga je zavzel Pribičević proti Savčičevi akciji, se v Belgradu mnogo komentira. Vsi krogi so mnenja, da stojijo šanse KDK vsak dan slabše. Na resno organizacijo borbe od strani KDK nihče ne računa. Vodje KDK so posvetili svoje sile le temu edinemu namenu, da vzdržijo v masah neko bolesto razpoloženje, vendar niti v tej stvari ni soglasja.

V Zagrebu se opaža močno razpoloženje proti pisanju »Narodnega valca«. Gotovo je, da bi v slučaju, da bodo vodilni krogi v Zagrebu izrazili svoje soglasje s to pisavo, prišlo do spora ne samo v vodstvu koalicije, marveč tudi med masami, ker da bodo nekateri listi, ki so dosedaj bili za akcijo KDK, preokrenili. To bi bil prvi večji znak ozdravljenja psihoze hrvatskih mas, v katero sta jih spravila dr. Maček in Pribičević.

Razcepljenost HSS v Splitu

Split, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Mnogi pristaši HSS so bili s kandidati za občinske volitve nezadovoljni, zlasti radi tega, ker je bilo na listi preveč kmetov. Zato so nekateri meščani vložili posebno listo HSS, ki ji je na čelu bivši član občinskega sveta ing. Josefović. Poleg njega je na listi več odličnih pristašev HSS, tudi kmetov iz okoliških vasi. HSS nastopa na ta način razcepljeno, česar nikakor ni bilo pričakovati. Raditega se more pripetiti, da bo HSS prišla iz volitev slabše kakor sicer. Kajti njeno geslo je bilo: sloga vseh Hrvatov. Radi nesloge v njenih lastnih vrstah pa izgublja to geslo na moči v korist drugih strank.

Jugoslov.-češkoslovaška pogodba

v Praga, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Češkoslov.-jugoslovanska trgovinska pogajanja so dospela do zaključka splošnega dela pogodbe, katere definitivna redakcija bo končana jutri ali pojutrišnjem. Potem se bodo začela posvetovanja o carinsko-tarifarnih vprašanjih in o veterinarski konvenciji. Ni izključeno, da bo, če bo ta del pogodbe zadel ob prevelike težkoče, predložen v ratifikacijo obema vladama zaenkrat samo splošni del pogodbe. Obenem se vršijo v Pragi tudi pogajanja o konzularni pogodbi med obema državama.

Novosadska vremenska napoved. Vedro in lepo. Tupatam nekoliko oblačno. Zmerni vetrovi v raznih smereh.

Dunajska vremenska napoved. Najprej še toplo vreme; sveži vetrovi, na gorah vihar, bolj oblačno, verjetno padavine.

Spomin grške zmage

v Atene, 26. oktobra. (Tel. »Slov.«) Ministrski predsednik Venizelos je o priliki današnje šest-najstletnice, ko je stopila Grčija v balkansko vojno proti Turčiji, naslovil na prebivalstvo Makedonije spomenico, v kateri se z globokim ganutjem spominj. zgodovinskih dni, ko je glavno makedonsko mesto helenizma Solun vrglo raz sebe stoletno robstvo. Zasedba Soluna po grški vojski je bila prva et. novega poglavlja grškega narodnega življenja in po šest-

najstih letih slavi Solun ta dan s ponosno zavestjo, da so se popolnoma uresničile vse nade, ki jih je stavil helenizem na pridolitev tega mesta. Glavno mesto grškega severa je prestalo vse preizkušnje vojne, vse požare in množico stotisoč beguncev, ter je postalo središče gospodarskega, družabnega in intelektualnega življenja, ne samo Grčije, temveč tudi velikega dela Balkana.

Japonska se umakne

v Pariz, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Med Japonsko in Kitajsko se je na podlagi popolne enakopravnosti dosegel dogovor, po katerem bo Japonska proti jamstvu za varnost njenih

državljanov umaknila svoje čete iz Šantunga. Stare pogodbe se razveljavijo. Za preiskavo kakih dogodkov se ima osnovati mednarodni odbor.

„Grof Zeppelin“ se vrne

v Lakehurst, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Dr. Eckener je opustil namero, da bi »Zeppelin« napravil krožni polet nad srednjimi državami Severne Amerike, ker vetrovi pri tleh onemogočajo, spraviti zrakoplov iz hangarja. Dr. Eckener je odredil že vse potrebno, da se zrakoplov »Grof Zeppelin« vrne v Nemčijo, kar se bo zgodilo v soboto ali v nedeljo.

Strog poslovnik

v Budimpešta, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Novi načrt madjarskih vladnih strank o poslovniku za madjarski parlament težko ogroža svobodo govora poslancev. Tako posebno določba, ki jo je sklenila večina, da se stavki, fraze ali celi govori, ki žalijo čast in ugled države ali parlamenta, ali ki ogrožajo obstoječi državni in družabni red, smejo črtati iz zapisnika in da se ne sme objaviti. Predlogi za izpremenitev zakonskih načrtov se bodo v bodoče obravnavali samo v odborih. Načrt kaže tendenco, da se parlament oropa svojega značaja kot politični forum ter se bo razen tega tudi bistveno poostiril poslovni red pri posvetovanjih v odborih. V plenumu bodo smeli v bodoče govoriti poslanci v splošni debati samo eno uro, pri interpelacijah pa 15 minut.

Proti madjarskemu kraljestvu

v Bukarešt, 26. okt. (Tel. »Slov.«) »Adeverul« poroča, da so zadnje madjarske izjave o obnovi madjarskega kraljstva povzročile v Pragi in Bukarešti nevoljo in povzročile, da sta romunska in češkoslovaška vlada stopili v razgovore, na kak način bi se moglo opozoriti madjarsko vladno na to, da pomeni ponovno načenjanje vprašanja madjarskega kralja, posebno pa postavitev Habsburžanov na madjarski prestol, resno ogrožanje evropskega miru.

Nemško-romunska pogajanja

v Bukarešt, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Na včerajšnjem ministrskem svetu je izjavil ministrski predsednik Bratianu o nemško-romunskih gospodarskih pogajanjih, da so vesti o tem neresnične in da je upanje, da se bodo pogajanja med obema delegacijama končala ugodno.

Novi finančni minister CSR

v Praga, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Ze dolgo obstoječa demisijska finančnega ministra dr. Engliša bo sprejeta po 28. oktobru. Dr. Engliš se ne strinja s subvencioniranjem sladkorne industrije, katero trdovratno zahteva vladajoča stranka. Kot njegov naslednik se predvsem imenuje guverner Narodne banke dr. Pospíšil.

Požar v katedrali

v Pariz, 26. okt. (Tel. »Slov.«) V katedrali v Tournayu je včeraj nastal požar, pri katerem je bilo uničenih več dragocenih cerkvenih umetnin.

Velegoljuh pred sodiščem

v London, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Pred londonskim konkurznim sodiščem se je danes zopet moral zagovarjati znani vojvoda Manchesterški. Ta podjetni goljuf je postal leta 1892. vojvoda, leta 1900. je začel v konkurz, ki je bil poravnat s tem, da je ponudil svojim upnikom plačilo v višini treh petin. Sklenila se je takrat prisilna poravnava. Potem se je ta vojvoda zanimal za produkcijo filmov, za izdelovanje tovornih avtomobilov in letal. Dolžan je bil pri vseh londonskih posojevalcih denarja ter je prišel pred konkurzno sodišče, ker za njegove dolge ni bilo nobenega kritja.

Mednarodni šahovski turnir

v Berlin, 26. okt. (Tel. »Slov.«) V 12. kolu šahovskega turnirja sta napravila Rubinstein in Capablanca remis. Ravnotako Tartakover in Niemcovič. Težka partija Reti: Spielmann je bila prekinjena. Stanje: Capablanca 7, Spielmann 6 (2), Niemcovič, Reti, Tartakover 4 (1), Marshall in Rubinstein 3 in pol.

Drobne vesti

v Dunaj, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Danes se je vršil prvi direktni telefonski razgovor med Dunajem in otokom Javo preko Amsterdam. Pogovor je trajal 10 minut in je bil popolnoma jase.

v Pariz, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Pariška policija je danes prišla sleparja Dubuissona, ki se je pečal s tem, da je ustanavljal navidezne delniške družbe. Ustanovil jih je 23 in vse samo po imenu. Po ustanovitvi so bile delnice dane v promet. Skupna škoda se ceni na 100.000.000 frankov.

v Praga, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Češkoslov. poslanska zbornica je danes sprejela državni proračun. Zanj je glasovalo 139 poslancev, proti pa 85. Pri prvih štirih poglavjih: pred: sednik republike, zunanje ministrstvo, parlament in ministrski svet so glasovali za proračun tudi opozicijski češki socialisti.

v Newyork, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Ameriška letalca Collyer in Tucker sta že drugi preletela v neprekinjenem poletu celino Združenih držav od Atlantika do Tihega morja progo od Rooseveltfield do Los Angeles v 24 urah 55 minutah in s tem zboljšala dosednji rekord za 115 minut.

v Frankfurt, 26. okt. (Tel. »Slov.«) »Frankfurter Zeitung« piše, da se vršijo pri severonemškem Lloydju pogajanja, da se potniška služba med Lloydom in Hapagom izpopolni tako, da se za potnike zgrade dve do tri nove ladje z brutto tonažo 18.000 do 25.000 ton, da se s tem zviša dosedaj obstoječe število treh luksusnih parnikov.

Političen položaj v Bolgariji

Bolgarski odločilni politični činitelji stoje pod vtisom izolacije bolgarske zunanje politike. Zakaj z Jugoslavijo je še meja vedno zaprta. Med Romunijo in Bolgarijo niso nastali nič prijaznejši odnosi. Gotovi del bolgarskega časopisja je sicer z navdušenjem sprejel Venizelosovo pogodbo z Mussolinijem, toda že nekaj dni je moral zabeležiti tudi zboljšanje odnosov med Grčijo in Jugoslavijo. A četudi bi se kdaj Venizelosu posrečilo priboriti Grčiji vodilno vlogo na Balkanu, ne bi imela Bolgarija od tega nikake koristi. Saj je razmerje med grškim in bolgarskim narodom vse prej kot prijateljsko. To dokazuje tudi dejstvo, da še grški parlament do danes ni sprejel t. z. Kalfov-Politisev in Mollov-Kafandarisev pogodb, ki sta bili sklenjeni med Grčijo in Bolgarijo pod pokroviteljstvom Društva narodov in ju je že pred leti odobrilo bolgarsko narodno sobranje. Vse do angleško-francoskega sporazuma meseca junija t. l. je živela bolgarska javnost v prepričanju, da se bo za dosego svojih političnih ciljev vedno lahko opirala razen Italije tudi na Anglijo. Angleško-francoska nota bolgarski vladi meseca septembra pa je dala bolgarski vladi razumeti, da ti vodilni evropski velesili želita drugačno smer bolgarske zunanje politike.

Ta izoliranost je ostala širokim ljudskim množicam prikrita vse do druge polovice oktobra, ko se je začel volilni boj za okrožne skupščine. Zakaj bolgarsko časopisje prinaša o tujem svetu zelo malo poročil v kratkih, često nejasnih telegramih brez naslovov. Obširnejših poročil o političnem položaju v inozemstvu ne prinaša že zavoljo pomanjkanja prostora, ker celo največji dnevnik izhajajo na štirih, ali največ na 6 straneh, kjer pa polovico prostora zavzamejo inserati. Strankini sestanki nudijo tako največjemu delu javnosti edino možnost, da nekaj zve o zunanje-političnem položaju.

Volitve v okrožne skupščine se vrše 11. novembra. Prvi so pregledali svoje vrste demokrati pod vodstvom bivšega min. predsednika Aleksandra Malinova, ki so dobili pri zadnjih parlamentarnih volitvah 29. maja 1927 samo 12 poslancev. Stranka je v zadnjem času razvila živahno delavnost. Sedaj im- 1435 krajevnih organizacij. V tem volivnem boju skuša pogoltniti ostale demokratične frakcije in tako povečati svojo moč, nato pa po volitvah vstopiti v sedanjo vladno večino Demokratičnega zgovora, ki bi mu vsled vrenja v njegovih vrstah bili Malinovi demokrati dobrodošli.

V nedeljo, 21. t. m. so zborovali tudi liberalci. Nar. liberalna stranka si je pridobila naj-

več zaslug za bolgarsko ustavo in za zedinjenje severne in južne Bolgarije. Liberalna vlada Stambolova je izvršila organizacijo državnih uradov in zavela v Bolgarijo napreden duh. Toda od balkanske vojne l. 1912-13 liberalna stranka ni mogla več ohraniti discipline. Po svetovni vojni so razpadli v več frakcij. Ko je zadnjo nedeljo prišlo v Sofijo okrog 7000 delegatov Klorčeve narodne liberalne in Stambolove liberalne stranke, sta se ti sorodni stranki zopet zedinili in pozvali ostale liberalne frakcije, da se jima priključijo.

Istega dne so zborovali tudi »široki« soc. demokrati, ki imajo pod vodstvom Janka Sakozova in Pastuhova organiziranih nad 30.000 članov. Naglasili so svojo zahtevo po levičarski vladi in pripravljenosti, da vstopijo v vlado. Sprejeli so resolucijo, kjer pozivajo dr. Džidrove »tesne« soc. demokrate, da se zopet združijo z njim.

Seveda ne drži križem rok tudi vladna stranka Demokratičski zgovor (Demokratiška zajednica). Zadnjo nedeljo so bili skoraj vsi ministri na shodih.

Naj pa izpadejo volitve v okrožne skupščine kakor hočejo in naj pride do vladne spremembe ali ne, gotovo je, da se razmerje Bolgarije do Jugoslavije ne bo mnogo spremenilo, dokler bo bolgarska diplomacija verjela tujim suflerjem, ki so kljub sladkim besedam in resnici ravno tako malo naklonjeni Bolgariji, kakor so Jugoslaviji. Ni samo v interesu svetovnega miru, temveč tudi v prosep Bolgarije same, da išče prijateljske vezi s svojimi sosedi in da postavi dobrohotnost in prijateljstvo za temeljni princip svoje zunanje politike. Bratski bolgarski narod pa naj bo prepričan, da še ni treba biti sovražnik Bolgarov, kdor je prijatelj Srbom in da bo imel bolgarski narod med slovanskimi narodi tem več iskrenih prijateljev, čim bolj bo dokazoval svojo velikodušnost in res pravo slovansko vzajemnost. Šedivry.

Kaj mislimo mi

Pomanjkanje vagonov

je prav prišlo onim, ki sedaj niso v vladi in izrabljajo ta nedostak, morda tudi s pasivno resistenco, za ustvarjanje še večje neprilike v agitacijske svrhe, češ sedanjí ministrski predsednik g. dr. Korošec je temu kriv. Pričakovati je, da bo »Jutro« prineslo sliko, predstavljajočo, da ima ministrski predsednik skritih cel park vagonov v svojem kabinetu. Nekateri zvesti pristaši SDS, ki so še na vodilnih mestih železniške uprave, pomagajo to razpoloženje in škodo SLS še poslabšati s tem, da zahtevajo ležarino od blaga, ki se je odložilo na železniškem svetu v dobri veri, da dospo naročeni vagoni v običajnem času. Akoravno ima odpošiljatelj radi zastaje blaga vsled pomanjkanja vagonov ogromne škode, ki jo je zakrivila železniška uprava, je slednja še toliko predrzna, da si upa zahtevati od blaga, ki je na ta način zaostalo, velike ležarine. To seveda povzroča pri prizadetih občutno nevoljo proti sedanji vladi in služi KDK za izvrstno agitacijsko sredstvo.

Opozarjamo gospoda ministra za promet na to in upamo, da slednji ne pusti iztirjati na ta način nastalo ležarino.

Koncert C. Cassado

Sloves španskega čelista je kakor lani, tudi letos privabil odlično število poslušalcev v Union. Cassado ni le velik virtuos, nego umetnik v pravem pomenu besede. Oživel nam je tako raznovrsten program, se s tako inteligenco in intuicijo vglobil v skladbe raznovrstnih stilnih značajev in jih podal tako doživeto, da je bilo naravnost čutiti silno, svetovno reproduktivno potenco v njem.

Poleg virtuosnega Dunklerjevega Capriccia, v katerem so nanizane menda vse cellosve tehnične težkoče, poleg znane Moszkovskega Kitare in Granadosovega praznega intermezza, ki so bili za zabavni nameček glasbeno manj ambiciozni publiki, je dal Cassado še Griegovo Sonato op. 36, rokokojnskega Boccherinija, baročnega Frescobaldija ter Beethovnovne variacije na Mozartov tema, delo mladega Beethovna še klasiistične smeri.

Kar se podpisanega tiče, sem imel zase največ užitka od prve točke, Frescobaldijeve Toccate. Formalno kakor vltis delo v en sam ogromen, dinamično delujoč kontrast čustvenega patosa je Cassado podal tako doživeto, tako prepričevalno, da si moral strmeli. Tako živo more le velik umetnik ponikniti v staro umetnino, le inteligenten glasbenik, ki pozna stare lepote pojme in jih more iz sebe zopet podati. Boccherini je bil na pram invenciji Frescobaldija uljuden frazač, oni kontrast, ki ga je formalno blizl z barokom, je bil zgolj lepa posoda brez vsebine, ona naga, čutna harmonika Allegra zgolj čutno žgečkalo. Dvoje vekov, dvoje svetov. Grieg s svojim čustvenim zagonom, baladnim nizanem občutij novoromantične vsebine je po vsem tem utrudil, dasi ga je podal Cassado skrajno ekspresivno. Kak kontrast med tem sanjajim egoizmom, ki se lovi za svojimi kapricami, pa med onim strogim gradbenikom iz baroka Beethovnovne variacije na Mozartov tema so dihale čisto klasiko — tu je bil Cassado zopet ves drug, da ga ne bi prepoznal.

Zelo poučen in estetski poln koncert. Pri nesel nam je niz novih skladb, ki jih še nismo čuli, pa v podajanju, ki je bilo za Ljubljano umetniški dogodek prve vrste. V.

KOVINE.

v London, 26. okt. (Tel. »Slov.«) Baker: per kasa 66.9375—67.0025, tri mesece 67.5—67.5625, Elektrolit 73.75—74, Best Selected 70.5—71.75. Cin: per kasa 221—221.25, tri mesece 220—220.25. Svinec: tuji 21.75. Cink: tuji 24.1875. Aluminij: tuzemski 95, inozemski 100. Antimon reg.: 50.5—60. Bela pločevina: 18.125. Zivo srebro: 23—23.25. Nikel: tuzemski 175, inozemski 175. Molfram: 16.5. Platina: surova 17, obdel. 17. Srebro 26.8125—26.9375. Zlato: 84.115.